

ЮВІЛЕЙ ВАРШАВСЬКОЇ УКРАЇНІСТИКИ

У листопаді 2003 р. Кафедра україністики Варшавського університету святкувала свій 50-літній ювілей. З цією знаною й поважною інституцією Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України віддавна підтримує дружні й ділові стосунки. Особливо вони активізувалися після того, як кафедру очолив відомий учений Стефан Козак. Інститут літератури ім. Т.Г.Шевченка НАН України порушив питання про присудження йому почесного звання іноземного члена НАН України. В день ювілейних заходів Інститут літератури надіслав вітальну телеграму, в якій, зокрема, говориться: "Прийміть найщиріші вітання з нагоди славного ювілею Кафедри україністики Варшавського університету. Протягом п'яти десятиліть Ваш дружній, талановитий, залюблений у свою справу колектив сіє зерно українського слова, прищеплює любов до мови і культури України на теренах Польщі та за її межами. Сотні випускників-україністів множать ваші зусилля, множать віру у невмирущість українського народу, красу його пісні, глибину його літератури. У роки, які нині можна називати застійними, коли на материковій Україні панували суворі заборони на імена й цілі історичні періоди, Ви і Ваші колеги, як могли, підтримували нас, оберігали від забуття спадщину кращих синів України, пропагували її в світах. Зараз ми маємо змогу разом з Вами чесно й відкрито обговорювати найскладніші наукові проблеми й оприлюднювати свої роботи на сторінках одного з найсолідніших видань — "Варшавських українознавчих зошитів". Ми всі бачимо: зроблено багато, але ще більше роботи попереду. Отож, наснаги Вам і Вашим колегам, здоров'я, щастя, нових здобутків на ниві українознавства. Щиро Ваші Микола Жулинський, Микола Сулима, Геннадій Нога, Олекса Мишанич, Тамара Гундорова, Віталій Дончик, Григорій Сивокінь, Ростислав Радішевський, Ніна Крутікова, Дмитро Наливайко, Дмитро Затонський".

Часопис "Слово і Час" одним із перших привітав вихід у світ першого випуску "Варшавських українознавчих зошитів", які стали трибуною для багатьох співробітників Інституту літератури: тут неодноразово друкувалися М.Жулинський, В.Дончик, Г.Сивокінь, Р.Радішевський, М.Коцюбинська, М.Сулима, Є.Нахлік, І.Бетко та ін. Викладачі Кафедри україністики — часті й жадані гості Інституту літератури, вони беруть активну участь у заходах, що проводяться в Інституті. Співробітники Інституту радо відгукуються на запрошення Кафедри — вони читають лекції студентам, виголошують доповіді на наукових конференціях.

"Слово і Час" приєднується до поздоровлень Кафедри україністики Варшавського університету з ювілеєм і зичить її співробітникам творчого натхнення й довгих років плідної праці в ім'я наукової Істини.

20–21 листопада 2003 року у Варшавському університеті під патронатом ректора Пйотра Вегленського відбулася міжнародна наукова конференція "Стан і перспективи українознавчих студій", присвячена 50-літньому ювілеєві Кафедри української філології. Її відкрив проф. С.Козак, який із глибокою вдячністю згадав перших організаторів кафедри та перших її працівників: П.Зволінського, Тетяню Голинську, Клементину Волощук, Остапа Лапського, Флоріана Неуважного та ін. Підписанням Угоди про співпрацю між Варшавським та Чернівецьким університетами була завершена урочиста частина конференції.

На засіданнях чотирьох сесій було охоплено широке коло питань, висвітлення яких часто було подане у формі творчих звітів про україністичні студії — як науково-дослідні, так і практично-прикладні. Про україністичні дослідження у Варшавському університеті розповіли С.Козак, Є.Аксер, Я.Маліцький, В.Кононенко, Я.Рігер, про дослідницькі осередки у Польщі — Є.Клочовський, С.Стемпень, О.Гнатюк. До дискусії спонукала доповідь Є.Нахліка про недосліджені проблеми українсько-польських літературних стосунків.

IV сесія "Україністика в польських університетах" розгорнула перед учасниками зібрання надзвичайно широке багатовекторне поле навчально-просвітницької та наукової діяльності, на котрому невтомно працюють науковці Любліна, Кракова, Вроцлава, Зеленої Гури, Познані. А.Фаловський (Краків) та В.Вільчинський (Зелена Гура) не применшували драматичних моментів, які спонукають до роздумів та нових стратегій, активної дії. М.Лесів (Люблін), М.Кавецька (Люблін), Н.Ткачик (Люблін), А.Матусяк (Вроцлав) розповіли про творче життя молоді, про завдання у підготовці українознавця європейського рівня.

У роботі V сесії "Україністика в Європі" брали участь доповідачі з цілого світу. Так, Д.Броджі Беркофф (Медіолана, Італія) надіслала свій виступ, в котрому відзначила, що україністика в

Італії — явище перспективне й багатогранне. Хоча сьогодні там існує єдина університетська кафедра української філології — це кафедра, очолювана проф. О.Пахльовською. З-посеред цілого ряду важливих наукових конференцій дослідниця відзначила поважний науковий симпозиум, присвячений Іванові Мазепі, а також конференцію про голодомор в Україні 1932—1933 рр. За повноцінність української культури, за її визнання у світі як дозрілої культуральної системи, наголосила Д.Броджі Беркофф, слід активніше боротися, доводячи її вартість і самодостатність, як свого часу боролися за власну самоцінність і довели її культури російська чи французька.

Ректор УВУ *Л.Рудницький* відзначив, що Українському вільному університетові минуло 82 роки. Заснований він був у 1921 році у Відні, потім перенесений до Праги, а з 1945 року успішно функціонує в Мюнхені. В університеті відсутній профіль україністики, україністика тут тісно пов'язана із філософічним факультетом. Бібліотека УВУ нараховує понад 35 тисяч книжок, з-поміж яких понад 1300 так званих “таборових” видань, які чекають на свого дослідника. Активною є співпраця УВУ з Київським педагогічним університетом ім. М.Драгоманова, Київським національним університетом ім. Тараса Шевченка, Києво-Могилянською академією. *Л.Попович*, завідувач кафедри української філології Белградського державного університету, наголосила, що з 1997/98 навчального року українська мова вивчається в університеті протягом двох семестрів. Сьогодні українську мову вивчають понад 50 студентів, з-поміж яких 18 є фаховими україністами. До 2010 року університети в Сербії передбачено підняти до міжнародних вимог, а це накладає додаткові обов'язки. Секрет успіху, на думку доповідачки, полягає в тому, що до роботи на кафедрі залучені молоді фахівці. Найбільш успішною є перекладацька діяльність студентів: для заохочення публікуються кращі переклади творів І.Драча, В.Кордуна, Ю.Андруховича, М.Рябчука, В.Махна, О.Ірванця та ін. Готуються до захисту дві кандидатські дисертації у галузі українсько-сербського мовознавства.

VI сесія “Полоністика в Україні” викликала так само високе зацікавлення, спонукала до роздумів і дискусій. *Л.Сеник* (Львів) відзначив: високі наукові традиції у Львові були закладені такими вченими, як П.Хмельовський, А.Калина, А.Кримський. Ядро полоністики у Львівському університеті створили проф. І.Свенціцький, Леся Гумецька, Лариса Онишкевич, які мали високу загальнославистичну підготовку. Сьогодні кафедра слов'янських мов має 7 викладачів-полоністів. Про те, що дуже просто конкурувати з таким потужним центром полоністики, яку має Львівський університет, наголосив у своїй доповіді “Полоністика в Чернівецькому університеті” його декан *Ю.Макар* (Чернівці). Вітаючи професора С.Козака з ювілеєм кафедри, із високими урядовими нагородами, чернівчанин підкреслив, що кафедра української філології Варшавського університету допомагає готувати й дипломатів, а не лише філологів.

Про досить непростий шлях, який пройшла полоністика і в Тернопільському університеті, розповіла й *О.Веретюк* (Тернопіль-Щецін). Втім, уже перші випускники тернопільської полоністики П.Чирик та Н.Свистун, котрі завершили навчання у 1997 році, заклали полоністику в Академії народного господарства та Тернопільському інституті народної освіти. *М.Лесюк* (Івано-Франківськ) розповів про непростий шлях створення полоністики в Івано-Франківському університеті, згадав тих, хто першим викладав польську мову і літературу. Як позитивне явище можна сприймати і те, що цілий ряд російських філологів здобули додаткову кваліфікацію — полоністику, що 2004 рік оголошено роком Польщі в Україні.

Доповіді, виголошені в ході роботи VII сесії “Варшавські українознавчі зошити — проба реконесансу”, відзначалися ретельним вивченням поставлених проблем на матеріалі всіх (на сьогодні — шістнадцяти!) томів щорічника, намаганням окреслити орієнтири та міжнародні наукові стратегії подальших студій, які б не лише ще більше піднесли авторитет та значення щорічника, уже й сьогодні знаного у світі, а й синтезували напрацювання європейської та світової україністики. Саме в ході цієї сесії прем'єр-міністр України Віктор Янукович вручив багатолітньому керівникові кафедри української філології проф. Стефану Козаку орден Ярослава Мудрого V ступеня.

Заключний день міжнародної наукової конференції “Стан і перспективи українознавчих студій” завершився конструктивною дискусією, підведенням підсумків роботи, обговоренням проблем та завдань наступного наукового форуму.

м.Варшава

*Валентина Соболю,
Василь Назарук*

Слово і Час. 2004. №2